

Noorte häkatoni ja loomelabori „Leia oma lugu“ kokkuvõte

Jätkates teekonda kultuur 2030 rahvakultuuri valdkonna eesmärkide täideviimisel, kutsus Eesti Rahvakultuuri Keskus selle aasta alguses appi noored üle Eesti vanuses alates 14-st eluaastast, et mõista ja mõtestada rahvakultuuri teemade rolli tänaste noorte elus.

Meie soov oli teada saada noorte enda käest:

- 👉 Kuidas rahvakultuur kõnetab noori?
- 👉 Mis inspireerib ja motiveerib noori rahvakultuuris osalema?
- 👉 mis on rahvakultuuri roll tänapäeval?
- 👉 Mis on need traditsioonid, mis loovad tulevikku?
- 👉 Mis on noorte jaoks rahvakultuuri ja elava pärandi jätkusuutlikkuse tähendus?
- 👉 Mis lugu me räägime läbi rahvakultuuri ja elava pärandi? Mis on minu ja meie lugu?
- 👉 Kuidas on minu lugu seotud meie kultuuriga?
- 👉 Kuidas minu lugu loob tulevikku?
- 👉 Millist lugu ma soovin rääkida?
- 👉 Millist maailma ma luua tahan?

Veebikohtumistest noortega koorus välja idee otsida nendele küsimustele vastuseid läbi MINU LOO/OMA LOO rahvakultuuris ja pärandi jätkusuutlikkuse võtmes. Nii otsustati augusti lõpus Viljandis läbi viia üks hoogne häkaton, kus tuli kokku 10-liikmeline seltskond noori üle Eesti. Häkatoni kahe päeva jooksul töötati välja noorte loomelabor, kus otsida ja leida koos teiste noortega nendele küsimustele vastuseid.

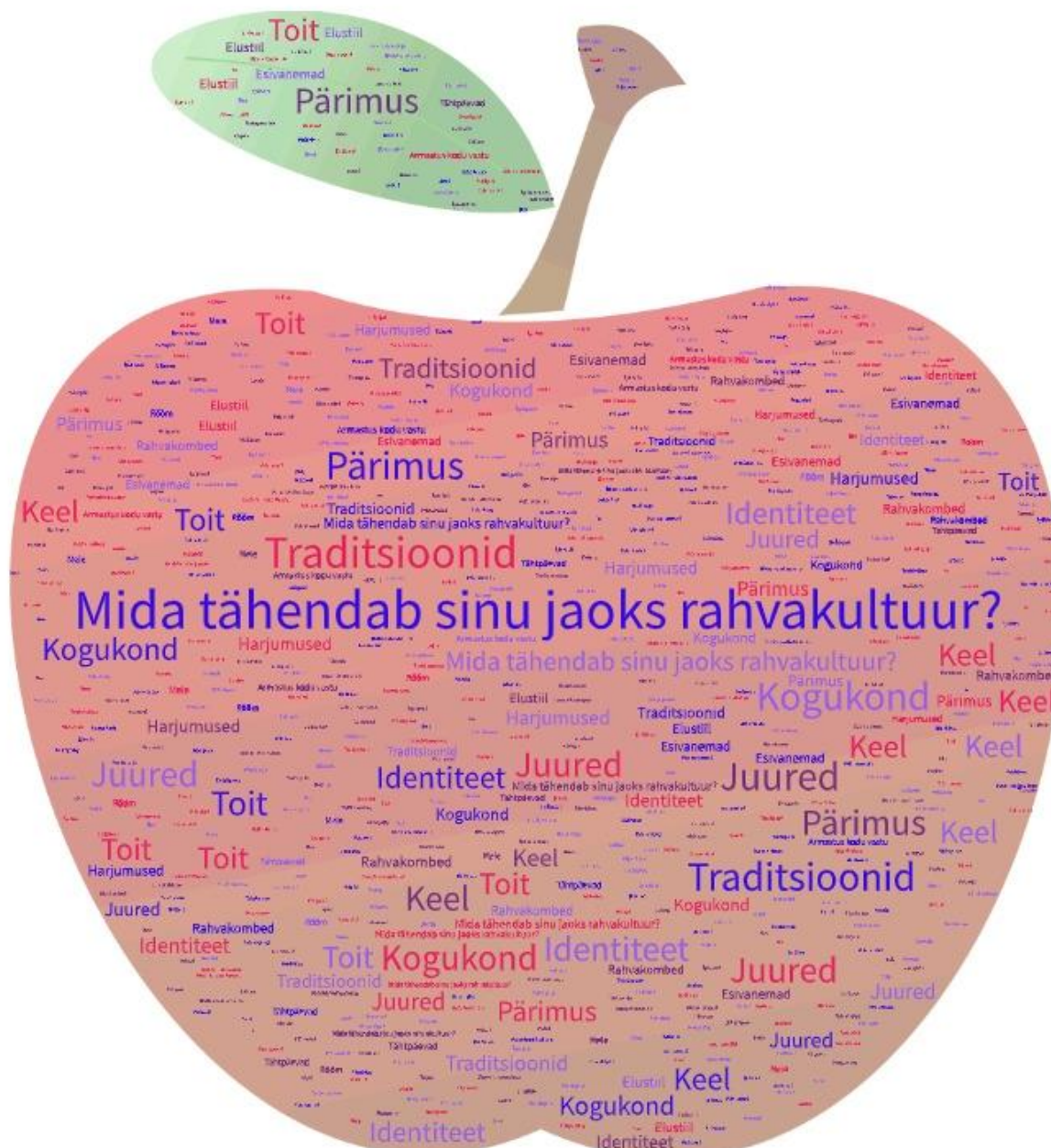
Häkatonil vaatlesime rahvakultuuri tähendusi meie kultuuris ja enda jaoks läbi elava pärandi prisma. Häkatonilt jäid kõlama mõttekillud:

- 🌱 Oma loo leidmisel on oluline teekond. Oluline on olla teadlik, milline on minu teekond selle maailma loomisel.
- 🌱 Meil igaühel on oma asi ajada ja kuna pärand on isiklik, on oluline isiklik vaade.
- 🌱 „Traditsioon – elav pärand on tule hoidmine, mitte tuha elustamine“

Kõik 10 häkatonil osalenud ägedat noort jäid juhtgruppi, kes valmistasid üheskoos ette ja viisid läbi hoogsa **noorte loomelabori „Leia oma lugu“ Tartus**, 24. oktoobril Aparaaditehases. Loomelaboris osales 34 noort üle Eesti. lisaks meie koostööpartnerid. Kokku 61 osalejat.

Seega oli loomelabori idee teada saada, milline on noorte enda vaade rahvakultuurile ja kuidas see on seotud meie kultuuri jätkusuutlikkusega ja tulevikuga. Loomelabor algas *regibattle'ga*, kus toimus hoogne dialoog teemadel tants – TikTok versus rahvatants, muusika – räpp versus regilaul, mood – kiirmood versus rahvarõivad või vanaema kampsun, tähtpäevad – halloween versus mardipäev, vaba aeg - linnaelu versus maaelu, rahvas – noored versus vanad, Bolt/Wolt versus ise toidu valmistamine, aksessuaarid – Temu versus käsitöö.

Mentimeetriga põrgatati loomelaboris osalejate märksõnu, mida tähendab sinu jaoks rahvakultuur?

Inspiratsioonikõnelejad olid noored kutsunud rääkima oma lugu rahvakultuuris pärimusmuusik Jalmar Vabarna ning muusiku ja laulukirjutaja Haldi Välimäe.

Jalmari humoorikast inspiratsioonikõnest jäid kõlama mõtted, et me oleme kõik protsessis. Me alustame kuskilt ja me ei tea, kuhu me välja jõuame. Me ei pea muretsema rahvakultuuri seisundi üle, sellega on meil väga hästi. Ainuke asi, mille pärast me peame muretsema, on eeskujude olemasolu. Rahvakultuur on auasi.

Haldi tõi esile, et sõnal on suur jõud ja vägi. Rahvakultuur on ühe rahva nägu ja eripära, keel. Eesti keeles on sõnad väga kaalukad. Praegu oleme väga heas kohas. Meil on vaja vaadata otsa sellele, kes me oleme. Sealsamas on oluline areneda

edasi. Oluline on oskus rõõmu tunda sellest, mis meil on, oma kultuurist. See on luksus. Noori on küll, kes pärandist huvituvad. Neile on vaja niidiots kätte anda.

Laudkondades toimus arutelu teemadel motivatsioon rahvakultuuris osaleda, haridus ja rahvakultuur, rahvakultuur ja kultuuriasutused, rahvakultuur – ise loomine ja huviharidus, pärimus ja elav pärand, rahvakultuur ja noored.

Aruteludest saab läbivate märksõnadena välja tuua järgmised mõtted:

- 🌸 Väga olulised on eeskujud, kes inspireerivad, toovad pärandi juurde, on suunanäitajad!
- 🌸 Teadlik eneseavastamine ja enesemääratlus loob enesekindlust ja teadmist oma identiteedist, oma (ja teiste) juurte kohta, loob kuuluvust ja seotud tähendusi.
- 🌸 Oluline on leida 'oma inimesed', mis annab sarnaste väärtuste, huvide ja tegevuste kaudu kuuluvustunde, mis loob turvalisust ja rõõmu ning annab vajaliku uhkus- ehk autunde, mis on oluline positiivseks minapildiks.
- 🌸 Oluline on usaldus, loominguilisus, inspiratsioon, eluviis – identiteet, silmaringi avardamine, vabadus, traditsioonide ja kommete tundmine.
- 🌸 Rahvakultuuri- ja päranditundlikkus ning seos sõltub noortel perest, kui tugev on traditsioon;
- 🌸 Rahvakultuur ühendab eestlasi rahvana.

Põneva väljakutsena toimus **uurimislabor** - kõik osalejad saadeti tunnikeseks tänavale küsitlema erinevas vanuses inimesi, mida tähendab rahvakultuur nende jaoks? Välilaborist saadi sellele küsimusele kokku 115 vastust! Vastajad olid vanuses 8 kuni 84 eluaastat, keskmine vanus 40, mehi 36 ja naisi 79. 30 vastajat olid 26 eluaastat ja nooremad. Vastajad olid kooliõpilased, tudengid, ema või isa, vanaisa või vanaema. Mõned spontaansed vastused rahvakultuuri tähendusest:

- ★ Ajalugu, asjad, mis oleme koos rahvaga ja riigina läbi elanud.
- ★ Rahvakultuur on elamise viis, sünonüümiks argikultuur. See on kõik, mida inimene ise rahvakultuuriks peab.
- ★ Kultuur, mida rahvas/inimene loob.
- ★ Pärimus, laulupeod, rahvatants, etenduskunst, kirjandus.
- ★ See on elu loomulik osa, kombed, tavad, kodud, pärimus jne.
- ★ Pärimuskultuur.
- ★ Eneseväljenduse alus.
- ★ Juured, suguvõsa, uhkuse tunne.
- ★ Rahva harimine igas vallas.
- ★ Midagi mida rahvas loob oma tegevusega, kätega ja mõtestamisega.
- ★ Rahvakultuur on meie kombed, tavad, uskumused, esivanematelt päritud traditsioonid.
- ★ Eesti kultuur.
- ★ Kõik mis seondub rahva enesemääramisega: tants, laul, toit, sport, kombed kõige rohkem.
- ★ See on kõik see mis teeb eestlase õnnelikuks.
- ★ Kultuur, kombed, mõtteviis.
- ★ Kuidas inimesed, kogukond igapäevaselt toimetab.
- ★ Töö ja leib.

- ★ Laulupidu ja tantsupidu.
- ★ Tegevused, mida konkreetne rahvas on harjunud tegema, mis seob seda rahvast.
- ★ Rahvale omane loometegevus.
- ★ Põlvest põlve edasi antavad traditsioonid ja kombed.
- ★ Igapäevane elu.
- ★ Elu jooksul kogunenud arusaamad ja nende pärandamine. Annab elule mõtte.
- ★ Igapäeva elu, oma kultuur, inimeste omavaheline suhtlus.
- ★ Meile eestlastele omane, meie kultuur, meie pärand.
- ★ Kultuur sinus eneses.
- ★ Inimeste ühistegemine ja koosviibimine.
- ★ Kultuur, mida rahvas on ISE loonud, tavainimese (n-õ kogukondade, mitte kõrgklassi) loomulikult loodud kultuur, päritolulike tunnustega.
- ★ Koht, keskkond, inimesed, kunst, muusika, arhitektuur, juttude edasi kandmine.
- ★ Päritud teadmised ja kombed, mis antakse edasi põlvest põlve.
- ★ Kultuur mida rahvas teeb ise ja millest ise osa võtab.
- ★ Rahvakultuur tuleb kodust kaasa.
- ★ Elustiil.
- ★ Kultuuritarkus.
- ★ Kogukonnatunne.
- ★ Traditsiooniline toit.
- ★ Tegevused mis on omaks võetud ja meie kultuuri sulanud.
- ★ Rahvakultuur on see, millel me seisame aegade algusest. See on lihtsa inimese looming.
- ★ Rahvakultuur on läbi aegade lihtsate inimeste poolt loodud.

Spontaansetest vastustest jäi sõelale, et rahvakultuur väljendub rahva kultuuris ja argikultuuris – igapäevases elus. See on meie enesemääratlus, mis loob meie mõttemustrid ja mõtteviisi – meie kultuuri ja selle osised – kombed, tavad, uskumused, esivanematelt päritud traditsioonid. See on juured, suguvõsa ja uhkuse tunne. Rahvakultuur on elamise viis, annab elule mõtte.

Mini-häkatoni vormis toimunud osas arutleti küsimuse üle, mida me päriselt saaksime teha, et oma rahvakultuuri elus hoida? Mõned mõtted sellest arutelust:

- 👉 Kaasata noori!
- 👉 Olla eeskujuks.
- 👉 Rääkida sellest.

- 👉 Hoida ise traditsioone.
- 👉 Teada, kust me tuleme ja kes me oleme.
- 👉 Vaimustuda sellest.
- 👉 Hoida põlvkondadevahelist sidet.
- 👉 Anda noortele inspiratsiooni.
- 👉 Tunne oma lugu.
- 👉 Olla tähelepanelik.
- 👉 Leida ühisosa.
- 👉 Suhelda.
- 👉 Korraldada ja osaleda üritustel
- 👉 Rahvakultuuri suunamudijate ringreis koolides.
- 👉 Anda ja kanda edasi traditsioone
- 👉 Rääkida vanematega, lähedastega
- 👉 Käia saunas!

Mõned mõtted loomelaboris osalenud **noorte vahetust tagasisidest:**

- 🌸 Tuleks piiluda oma eelkäijate kombestikku, sest just nemad on loonud selle tausta, millele toetuda ja kust vastuseid otsida.
- 🌸 Loomelabor inspireeris ja julgustas uurima oma päritolu, märkama igapäevastes tegevustes neid harjumusi, väikeseid lugusid, laule ja muud mida kanname, sest rahvakultuur algab meist endast.
- 🌸 Täna oli tõesti tunne, et noorte arvamust tahetakse kuulda ja see on väga äge!
- 🌸 Loomelabor andis lootust veelgi juurde, et meie pärimus on jätkusuutlik.
- 🌸 Mõistsin, kui tänulik ma olen oma vanematele, et nad on mind rahvakultuuri sees üles kasvatanud ja mul on olnud võimalus sellega kokku kasvada. See on minu trump ja teeb mind eriliseks. See on osa minu loost.
- 🌸 Tõdesin, kui oluline on oma juurte ja päritolu teadvustamine.
- 🌸 Oma kultuur on suur asi, mille üle tuleks uhkust tunda.
- 🌸 Võõrastega tänaval rääkimine oli väga lõbus.

- 🌸 Rahvakultuur on iga päev ja iga hetk meie ümber ja me oleme selle osa.
- 🌸 Hea, et rahvakultuuri teemade üle oli võimalus täna arutada noored ja vanemad inimesed koos, nii toimub loomulik põlvkondadevaheline side.
- 🌸 Sain tõdeda, kui oluline on rahvakultuuris ja pärimuses mängulisus.
- 🌸 Loomelabor andis palju inspiratsiooni ja ideid.
- 🌸 Tänapäev aitab saada hirmudest üle.
- 🌸 See üritus oli üliäge! Sarnaseid üritusi on väga vaja! Tehke palun veel selliseid üritusi!
- 🌸 Head eeskujud on oluline.
- 🌸 Oluline on kuulamine, see loob ühisosa.

Loomelaborist jäi kõlama palju häid mõtteid. Hea oli kuulda ja tõdeda, et oleme rahvakultuuri võtmes praegu väga heas kohas, rahvakultuur on auasi. Ainuke asi, mille pärast me peame muretsema, on eeskujude olemasolu. Eeskujud – suunanäitajad on väga olulised, kes inspireerivad, toovad pärandi juurde, on suunanäitajad!

Oluline on oma loo leidmine, mis on sotsiaalne ühendaja ja loob ellu väärtust. Rahvakultuur on elamise viis, mis annab elule mõtte ja väärtuse. Rahvakultuur on see, millel me seisame. Oluline on oma kultuurist rõõmu tunda. Rõõmu tunda sellest, mis meil on. See on kõik see mis teeb eestlase õnnelikuks 😊

Täname teid, armsad noored Kirke Eha (Audru kool, 8. klass), Martin Hendrikson (Viljandi Gümnaasium, 10. klass), Meriliis Ilves (Taltech), Allan Jürgens (Tallinna Ülikool), Sädeli Laurikainen (C.R. Jakobsoni nim Torma Põhikool, 9. klass), Emma Liisa Madisson (Torma Põhikool, 9. klass), Eliis Mätas (Tartu Ülikool, Simuna kooli tugispetsialist ja õpetaja), Katriin Randorg (Oru Põhikool, 8. klass), Madleen Rütli (Audru kool, 8b klass), Danna Toht (Tallinna Reaalkool, 10. klass)!

Kokkuvõtte pani kokku

Leelo Viita

vaimse kultuuripärandi osakonna juhataja